

Nota van inspraak en vooroverleg

Voorontwerp bestemmingsplan (VO-BP) Windpark Deil

Gemeente Geldermalsen

Gemeente

Neerijnen

Hoofdstuk 1: Inleiding

Aanleiding

Momenteel wordt een bestemmingsplan voorbereid voor de realisatie van een windpark met 11 windturbines rondom Knooppunt Deil. Dit windpark zal op het grondgebied van de gemeenten Neerijnen en Geldermalsen komen te liggen.

Burgemeesters en wethouders van Neerijnen en Geldermalsen hebben het voorontwerp bestemmingsplan (VO-BP) Windpark Deil met ingang van 18 november 2016 voor zes weken ter inzage gelegd. Gedurende deze periode heeft eenieder de gelegenheid gehad een inspraakreactie in te dienen over de inhoud van het VO-BP en bijbehorende onderzoeken. Tevens is door gemeenten Geldermalsen en Neerijnen op 13 december 2016 een inloopavond georganiseerd. Op deze avond waren vertegenwoordigers van beide gemeenten en de initiatiefnemers aanwezig om informatie te geven over de inhoud van het VO-BP en om vragen te beantwoorden.

Gedurende de periode dat het VO-BP ter inzage lag (tot en met zaterdag 31 december 2016) zijn in totaal 15 reacties ingediend (8 inspraakreacties van particulieren en 7 vooroverlegreacties van instanties).

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van deze nota zijn de ingediende inspraakreacties op het VO-BP samengevat en van een reactie voorzien. In hoofdstuk 3 worden de vooroverlegreacties van instanties samengevat en van een reactie voorzien. De samenvatting is opgesteld ter bevordering van de leesbaarheid van voorliggende nota. De volledige reacties zijn evenwel bij de gemeentelijke afweging betrokken.

Begrippen

BWC: Burgerwindcoöperatie

GNN: Gelders Natuurnetwerk

NRD: notitie reikwijdte en detailniveau

O-BP: ontwerp-bestemmingsplan

VO-BP: voorontwerp-bestemmingsplan

Hoofdstuk 2: Inspraakreacties op het VO-BP Windpark Deil

In dit hoofdstuk zijn de tijdens de terinzagelegging van het VO-BP binnengekomen reacties samengevat en behandeld.

Er is sprake van de volgende inspraakreacties:

adres	woonplaats
1 Hooiweg	Deil
2 Hooiweg	Deil
3 Kooiweg	Enspijk
4 Kooiweg	Enspijk
5 Marijkestraat	Haaften
6 Hoogmeerweg	Meteren
7 Parallelweg	Waardenburg
8 Couwenhoven	Zeist

Inspraakreactie 1: Hooiweg, 4158 Deil

Inhoud inspraakreactie:

De impact van dit windmolenpark is dusdanig dat het park voor deze omgeving onaanvaardbaar is. Dit wordt bepaald door het aantal turbines, de omvang van de turbines en de grootte van het gebied.

1. Windpark Deil verstoort het open landschap en woongenot
  - a. Met het voorgenomen windmolenpark wordt het open karakter van het landschap volledig teniet gedaan. De gemeente Geldermalsen heeft aangegeven dat het kwadrant rond verkeersplein Deil een open en ruimtelijk gebied zou blijven. Windpark Deil past niet binnen deze doelstelling, doet sterk afbreuk aan het karakter ervan en verstoort het woongenot.
  - b. De opwekking van energie met behulp van zonnepanelen wordt als een beter alternatief gezien.
  - c. De indiener maakt zich grote zorgen om de hinder die ondervonden gaat worden als gevolg van de geluidsoverlast.
  - d. Ook zal 's nachts het aangezicht onrustig blijven door het knipperen van waarschuwinglampen voor de luchtvaart.
2. Het plangebied is een deel van het broedgebied van de grutto en scholekster en is ook jachtgebied van verschillende uilensoorten.

Reactie:

1. De verstoring van het open landschap en woongenot is onderzocht in het MER in hoofdstuk 10.5. Hierin worden de effecten op het landschap beschreven.
  - a. Aantasting van openheid wordt op lokaal niveau vooral bepaald door het aantal windmolens en de onderlinge afstand. Windpark Deil omvat een opstelling van elf windmolens met een onderlinge afstand van enkele honderden meters. De windmolens scherpen daarbij niet een geheel gebied af waardoor dit niet meer beleefd zou kunnen worden. Daarbij worden windmolens standaard in een grijze kleur (RAL7035 of RAL7038) uitgevoerd, waardoor ze geneutraliseerd worden tegen de meest gangbare lichten in Noordwest-Europa.

Het op 24 november 2009 door de gemeenteraad van Geldermalsen vastgestelde "Ontwikkelingsperspectief Deilse Kwadrant" had geen betrekking op het gebied waar nu het windpark wordt gerealiseerd. Bovendien is in 2013 specifiek voor het onderwerp windenergie door de gemeenteraad een Windvisie vastgesteld. Daarin is het gebied ten zuiden van de A-15 als zoekzone aangewezen (zie par. 2.3 van de plantoelichting).
  - b. Andere vormen van duurzame energie (bijv. zonne-energie en bio-energie) zijn ook noodzakelijk om de gewenste energietransitie mogelijk te maken, maar deze alternatieven maken de inzet van windenergie niet overbodig.

- c. In het Activiteitenbesluit milieubeheer staan de wettelijke milieuregels waaraan de windmolens dienen te voldoen. In artikel 3.14a van dit besluit is vastgelegd dat de geluidhinder van een of meer windturbines op de gevel van geluidsgevoelige bebouwing (bijvoorbeeld woningen) ten hoogste 47 dB L_{den} en 41 dB L_{night} mag bedragen. In hoofdstuk 10.2 van het MER is in kaart gebracht waar de geluidscontouren van het windpark liggen. Te zien is dat bij slechts enkele woningen niet wordt voldaan aan deze regels. Voor deze woningen wordt mitigatie toegepast waardoor ook bij deze woningen wordt voldaan aan de regelgeving uit het Activiteitenbesluit milieubeheer.

De woning van de indiener ligt op 1,8 km afstand. Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat deze woning een geluidsbelasting heeft die in ieder geval onder de 43 dB L_{den} ligt, waarmee ruimschoots aan de geluidsnorm wordt voldaan.

- d. Het aanbrengen van oriëntatieverlichting op windmolens is noodzakelijk voor de veiligheid van het luchtverkeer. Sinds kort is het toegestaan om verlichting aan te brengen die minder hinder voor de omgeving veroorzaakt. Er bestaan verschillende vormen van het toepassen van obstakelverlichting. Initiatiefnemers staan open voor het toepassen van een vorm die het minste hinder met zich meebrengt voor de omgeving. De verplichtingen hiertoe staan gegeven in het Informatieblad *Aanduiding van windturbines en windparken op het Nederlandse vasteland*, september 2016 van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.
2. In het MER is onderzoek gedaan naar de ecologische effecten van het windpark. Dit is in hoofdstuk 10.6 beschreven. Wat de indiener stelt klopt. Echter uit onderzoek blijkt dat de effecten beperkt negatief zijn en de gunstige staat van instandhouding van genoemde soorten niet in gevaar komt.

Inspraakreactie 2: Hooiweg, 4158 Deil

Inhoud inspraakreactie:

Het MER gaat niet in op negatieve economische effecten voor de omgeving, zoals bijvoorbeeld de negatieve gevolgen voor het opkomende toeristen in de regio. De angst bestaat dat gasten van de minicamping hinder ondervinden aan het windpark en niet meer zullen komen. De gemeenten wordt gevraagd hoe zij tegen deze situatie aankijken.

Reactie:

De minicamping is op bijna twee kilometer afstand gelegen van de meest nabijgelegen windturbine van windpark Deil. Tussen de camping en het windpark liggen onder meer diverse agrarische bedrijfscomplexen, de Betuweroute en de A-15. Geluid- en slagschaduweffecten zijn op deze afstand ook niet meer te verwachten. Gelet hierop mag worden gesteld dat de gebruiksmogelijkheden van de camping niet zullen worden beïnvloed door de aanleg van windpark Deil.

De aanwezigheid van een windpark in de (wijdere) omgeving van een camping zal bovendien door een recreant steeds meer worden geaccepteerd. Dit doordat er in Nederland steeds meer windparken worden gerealiseerd. Windparken gaan daardoor onderdeel uitmaken van het gemiddelde landschapsbeeld.

Ten slotte is bij de plaatsbepaling van het windpark aansluiting gezocht bij de aanwezige hoofdinfrastructuur. Hierdoor blijven de toeristisch waardevolle gebiedsdelen in Geldermalsen, zoals de oeverwallen langs de Linge en het noordelijk komgebied (met landgoed Mariënwaerd), gevrijwaard van windturbines.

Inspraakreactie 3: Kooiweg, 4157 Enspijk

Inhoud inspraakreactie:

1. De gemeente moet zich meer verdiepen in de negatieve effecten van windmolens. Alleen geluid en slagschaduw worden belicht, verder is het alleen maar positief. Voorgesteld wordt om met omwonenden van andere windparken in gesprek te gaan.

2. Waardevermindering van de woning wordt verwacht. De gemeente moet met cijfers komen en een eerlijke overeenkomst afsluiten.
3. Schrijver van deze inspraakreactie heeft een paardenpension en vraagt zich af wat hij/zij moet doen als blijkt dat het paardenpension wel degelijk nadeel ondervindt van de geplaatste windmolens.
4. Niet eens met de compensatievergoeding: het is te laag en de verdeling op afstanden in meters is te makkelijk omdat windrichting en dergelijke ook meespelen.
5. De windmeting die is gedaan in Herwijnen laat zien dat het de laatste 6 jaar niet hard genoeg heeft gewaaid om het beoogde energierendement te halen.
6. Centrales die op fossiele brandstoffen draaien moeten in gebruik blijven als back-up. Kan er aangetoond worden dat door dit windpark de uitstoot van fossiele brandstoffen verminderd wordt?
7. Er moet duidelijker met omwonenden gecommuniceerd worden over kennis van bovenstaande zaken.
8. Ook moet duidelijk gemaakt worden dat het windmolenpark echt een noodzaak is en niet alleen een gewin voor de industrie, Betuwewind en de landboeren.

Reactie:

1. Er zijn in het MER meer milieueffecten onderzocht dan alleen geluid en slagschaduw, zoals ook ecologie, landschap etc. De negatieve milieueffecten van windmolens zijn hierin ook opgenomen. De initiatiefnemers zijn verantwoordelijk voor het voorlichten van omwonenden over het project. Er is al veel gedaan aan het voorlichten van omwonenden, middels inloopavonden en via www.betuwewind.nl/vraag-en-antwoord/. Het voorstel om in gesprek te gaan met omwonenden van andere windparken is gecommuniceerd met de initiatiefnemers.
2. Tussen de gemeenten en de initiatiefnemers is een zogenaamde anterieure overeenkomst gesloten waarmee de (financiële) afhandeling van planschadeclaims zodanig wordt geborgd dat eventueel door de gemeenten te betalen planschadebedragen zal worden vergoed door de initiatiefnemers (planschadeverhaal). Zodra het bestemmingsplan onherroepelijk is, is het mogelijk een verzoek tot planschade in te dienen. Dit verzoek zal door onafhankelijke deskundigen beoordeeld worden. In artikel 6.1 van de Wet op de ruimtelijke ordening staat aangegeven hoe de planschaderegeling werkt. Als er planschade geconstateerd wordt, zal deze vergoed worden.
3. Er is geen wetenschappelijke- of vakliteratuur beschikbaar waaruit blijkt dat windturbines effecten hebben op koeien en paarden. Ook zijn er geen incidenten bekend. Dit terwijl de meeste windturbines in Nederland geplaatst zijn in landelijk gebied. Overigens: de risico's en het welzijn van landbouwdieren vallen niet onder de beschrijving van gevolgen voor het milieu zoals beschreven in art. 1.1 lid 2 onder a van de Wet milieubeheer. Aangezien er ten aanzien van landbouwhuisdieren geen conclusies kunnen worden getrokken is dit aspect opgenomen in het hoofdstuk 'leemten in kennis' van het MER. Verwezen wordt naar paragraaf 10.6.6.
4. De compensatievergoedingen die de initiatiefnemers voorstellen, zijn bovenwettelijk. Deze vergoedingen zijn, net als de bijdrage die initiatiefnemers willen leveren aan een op te richten gebiedsfonds, gebaseerd op de NWEA-gedragscode (zie www.nwea.nl/standpunten/gedragscode) binnen de sector. Daarbij wordt uitgegaan van een verdeling tussen direct omwonenden en een ruimer gebied. Initiatiefnemers zijn van plan daarbij een afstandscriterium te hanteren omdat dit een voor ieder helder en eenduidig criterium is. De gemeenten staan buiten de vormgeving van de compensatievergoedingen, maar zijn wel akkoord gegaan met het participatieplan als algemeen kader. Naast het omgevingsbudget kunnen burgers ook profiteren van het park door in het park te investeren. Ook zullen de inwoners van de gemeenten indirect profiteren door afdracht van onroerendzaakbelastingen en leges.
5. De windsnelheid kan van jaar tot jaar variëren. Op basis van meteorologische modellen is evenwel een *verwachte gemiddelde* jaaropbrengst te berekenen. Sommige jaren zal de daadwerkelijke productie hierboven zitten, andere jaren eronder. Daarnaast wordt elk jaar de stimuleringsregeling duurzame energie (SDE+) zo ingericht dat windprojecten in heel Nederland rendabel te exploiteren zijn.
6. In het toekomstige aanbod van energievoorzieningen zal windenergie een belangrijke aandeel moeten gaan leveren. Daarnaast zullen nu nog gangbare energievoorzieningen, zoals genoemde gas- en kolencentrales, voorlopig nodig zijn. Echter zonder nieuwe vormen van duurzame energieopwekking komt de benodigde energietransitie niet van de grond. Vanuit een oogpunt van klimaatbeheersing zullen vooral kolencentrales zo spoedig mogelijk gesloten dienen te worden. Dit is echter

een politieke keuze die op rijksniveau genomen moet worden. Dit staat verder los van de opzet van de m.e.r.-procedure.

7. De initiatiefnemers en de gemeenten Neerijnen en Geldermalsen hechten veel waarde aan een transparante communicatie met de omgeving. In het verleden zijn ten behoeve van het opstellen van de gemeentelijke windvisie al enkele door de gemeenten georganiseerde informatiebijeenkomsten gehouden. Voor specifiek het project Windpark Deil is op 10 maart 2016 een inloopavond gehouden als onderdeel van het opstellen van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor de benodigde milieueffectrapportage. Op 13 december 2016 is een inloopavond geweest over het VO-BP dat ter inzage lag. Verder is veel achtergrondinformatie te vinden op de door de initiatiefnemers beheerde website: www.betuwewind.nl/vraag-en-antwoord/.
8. Over de noodzaak van het windpark kan het volgende worden gesteld. De beschikbaarheid van elektriciteit is een noodzakelijke voorwaarde voor het functioneren van de Nederlandse samenleving in al haar facetten. De noodzaak om in deze behoefte te voorzien door middel van grootschalige winning van windenergie wordt ingegeven door meerdere factoren. Het feit dat de voorraad fossiele brandstof eindig is heeft tot gevolg dat de beschikbaarheid, betrouwbaarheid én betaalbaarheid van het energieaanbod onder druk staat, ook omdat Nederland voor de energievoorziening niet (teveel) afhankelijk wil zijn van andere landen. Daarnaast verandert het mondiale klimaat als gevolg van de uitstoot van broeikasgassen. Als de huidige trend doorzet, is de CO₂-concentratie die nodig is om het mondiale klimaat meer dan 2 graden Celsius te laten stijgen in 2050 bereikt. Deze stijging wordt beschouwd als de drempelwaarde waarboven het aanpassingsvermogen van natuurlijke ecosystemen wordt overschreden. Met het oog op de afnemende beschikbaarheid van fossiele brandstoffen en op het klimaat is een overgang naar een duurzame energiehuishouding nodig.

Inspraakreactie 4: Kooiweg, 4157 Enspijk

Inhoud inspraakreactie:

Voor de afstand van 600 meter tussen de woning en de windturbine is de voorgestelde vergoeding te laag. Ook wordt waardevermindering van de woning niet genoemd.

Reactie:

Verwezen wordt naar de reactie op inspraakreactie 3 onder punt 2 en 4.

Inspraakreactie 5: Marijkestraat, 4175 Haaften

Inhoud inspraakreactie:

De Stichting Leefbaar Buitengebied heeft medio 2016 een zienswijze ingediend tegen het initiatief Biomassa Hellowou om een grote mestvergistingsinstallatie in het buitengebied van Haaften-Tuil te realiseren. Ondanks het aannemen van de motie door de raad blijkt het initiatief echter bezig met doorontwikkeling. De Stichting maakt zich vooral zorgen om gezondheidsrisico's. Het plangebied van Windpark Deil ligt grotendeels in hetzelfde buitengebied. Mensen én grote aantallen dieren krijgen bij realisatie van beide plannen te maken met effecten van zowel de windmolens als de mestvergistingsinstallatie.

Deze inspraakreactie dient geen bezwaar in tegen de komst van windmolens, maar wel tegen de manier en onvoldoende zorgvuldigheid waarop keuzes gemaakt worden en de gevolgen daarvan.

1. Er wordt bezwaar gemaakt tegen de motivatie van de gemeenten voor dit plan. Men vreest dat met de gegeven motivatie precedentwerking ontstaat voor nog meer grote windmolens en andere grootschalige duurzame energieopwekkers.
2. Vanuit de ruimtelijke ordening zijn de principes voor ruimtelijke inrichting volgens de ladder van duurzame verstedelijking veel gebruikt. Hier is nu geen gebruik van gemaakt en dat zou wel gedaan moeten worden.
3. De intentie van gemeenten om revenuen lokaal te laten vallen wordt gezien door omwonenden. Echter in de uitwerking van het plan is dit niet goed geborgd. Functies versterken elkaar nu niet en er wordt gevraagd of gemeenten in het plan de juiste voorwaarden op willen nemen voor een goede ruimtelijke ordening zodat zowel de projectontwikkelaar als het gebied een acceptabele opbrengst uit de ontwikkeling kunnen halen.

4. In het proces zijn tot nu toe de bewoners en bedrijven uit het buitengebied niet betrokken. Gevraagd wordt om serieuze mogelijkheden te bieden echt actief te participeren in een meer positieve setting dan de procedurele verplichte mogelijkheden. Ook wordt om informatievoorziening gevraagd.
5. Doordat de indieners als agrariërs in het buitengebied niet mee mogen doen in de ontwikkeling van de windmolens wordt het hen onmogelijk gemaakt te voldoen aan hun klimaat ambities en de klimaatambities uit hun sector. In de plannen moet opgenomen worden hoe het windmolenpark gaat voorzien in lokale klimaat- en milieupogaven.
6. Voorgesteld wordt om de opgewekte energie lokaal af te nemen en meer gebruik te maken van landelijke fiscale regelingen (zoals de postcoderoos).
7. De kosten van netinpassing worden niet weergegeven en brengen de winstgevendheid voor burgers in gevaar.
8. Naast landschappelijke ruimte moeten ook aspecten als windaanbod, lokale beschikbaarheid van netaansluitingen en netcapaciteit meegewogen worden in de locatiekeuze.
9. Windmolens met meer vermogen kosten de overheid meer subsidie per kWh in de SDE+. De waarde van opgewekte stroom wordt lager naarmate er lokaal meer geproduceerd wordt dan de vraag is.
10. Lokaal draagvlak zou zwaarder moeten meewegen in de keuzes van initiatiefnemers en gemeenten. Door onbeperkt mogelijkheid tot lidmaatschap van burgers elders uit Nederland toe te staan is er grote kans dat voor het grootste deel van de leden geen sprake is van lokale energieopwekking of groene stroom uit eigen regio. De coöperatie is op dit moment vooral een beleggingsinstrument voor rijke Nederlanders. Verzocht wordt om strengere eisen aan het lidmaatschap te stellen.
11. Het buitengebied is qua voorzieningen achtergesteld en de ontwikkeling van het windpark staat de ontwikkeling van (alternatieve) voorzieningen vanuit eigen initiatief in de weg.
12. De gemeenten scheppen teveel onduidelijkheid over de gewenste ontwikkelrichting van het buitengebied door het bestaan van verschillende bestemmingsplannen. Gevraagd wordt of gemeenten duidelijker kunnen zijn over de ontwikkelrichting van huidige functies in het gebied.
13. In het MER zijn geen sociaaleconomische effecten onderzocht, zoals effecten op lokale economie, werkgelegenheid, solidariteit en saamhorigheid.
14. Er is niet gekeken naar de gevolgen van de realisatie van het windmolenpark voor andere bewoners van het gebied, zoals koeien, schapen, varkens en kippen. Indieners zijn van mening dat ook de hinder en risico's voor het welzijn van deze dieren nadrukkelijk onderzocht en meegewogen moet worden in de plannen en beoordeling daarvan.
15. De lijnopstelling wordt prima gevonden, maar dit hoeft niet per definitie een enkele rij te zijn.
16. Er moet ook gekeken worden naar de mogelijkheden voor het realiseren van het windmolenpark op gronden van Rijkswaterstaat/Rijksvastgoedbedrijf. Nu zijn de windmolens alleen in agrarisch gebied gesitueerd.
17. Uitgangspunt moet zijn dat de oprichting van het windmolenpark een tijdelijke voorziening is en dat deze verplicht opgeruimd moeten worden. Dit moet goed en duidelijk geregeld worden in vergunningen en overeenkomsten met initiatiefnemers.
18. Gevonden wordt dat in de plannen en beoordeling onterecht teveel enkel uitgegaan wordt van grote 3 MW turbines of nog grotere, wat kan leiden tot verkeerde locatiekeuzes. Er wordt gevraagd om ook kleinere windmolens mee te nemen en kennis te nemen van de recente positieve ontwikkelingen van dit marktsegment in bijvoorbeeld Noord Nederland en de UK.

Reactie:

Deze inspraakreactie is namens 15 indieners ingediend. Adressering ontbreekt veelal.

Dit VO-BP gaat niet in op de samenhang tussen de effecten van de mestvergistingsinstallatie en het windpark, omdat ten tijde van het opstellen van dit plan niet duidelijk was dat de mestvergistingsinstallatie een autonome ontwikkeling was. Dit staat de ontwikkeling van Windpark Deil niet in de weg.

1. Dit bestemmingsplan heeft geen betrekking op andere (grootschalige) plannen. Reacties op eventuele toekomstige plannen van welke aard dan ook zijn dan ook niet aan de orde.
2. De ladder waarover gesproken wordt, is van toepassing op stedelijke ontwikkelingen. Een windpark is geen stedelijke ontwikkeling (uitspraak Raad van State aangaande windpark Krammer, 16-03-2016) en daarom is de ladder niet van toepassing.

3. Geïnteresseerden hebben de mogelijkheid om in te stappen in het project en deel te nemen aan de investeringen en op die manier revenuen te vangen. Op deze manier is geborgd dat partijen die daar belangstelling voor hebben kunnen meeprofiteren van de revenuen van het windpark. Burgerwindcoöperatie zet zich ook graag in voor integrale gebiedsontwikkeling, er is dus zeker ruimte voor samenwerking.
4. Binnenkort zullen burgers uitgenodigd worden om mee te denken over de aanpak van het gebiedsfonds. De ter inzage legging van zowel de NRD (maart 2016) als het VO-BP (november 2016) zijn door gemeenten op de gebruikelijke wijze aangekondigd (via website en krant). Daarnaast heeft de BWC de brief over de ter inzage legging van zowel de NRD als het VO-BP bij de adressen bezorgd. Ook zijn er 4 inloopavonden geweest. Tenslotte wordt verwezen naar de reactie op deze inspraakreactie onder punt 3.
5. De regels van Liander staan op dit moment niet toe dat de opgewekte energie lokaal wordt geleverd. De initiatiefnemers zijn in gesprek met Liander over eventuele mogelijkheden om dit wel te realiseren en daar schakelen ze graag grootverbruikers bij in.
6. Zie de reactie hierboven. Verder heeft de minister aangegeven dat het gebruik van de postcode-roos niet geschikt is voor grootschalige windenergie. Regelingen die meer geld bieden dan de SDE+ zijn eigenlijk oversubsidiëring van het project en niet nodig.
7. Initiatiefnemers staan open voor overleg over het optimaliseren van de netinpassing. Het plan zoals dit nu voorligt en de bijbehorende netinpassing is financieel haalbaar.
8. Bij de totstandkoming van dit plan is rekening gehouden met het windaanbod. Hieruit blijkt dat het plan financieel haalbaar is. Er vindt overleg plaats met Liander over optimale netinpassing en de kosten die hieraan verbonden zijn. Initiatiefnemers staan altijd open voor suggesties.
9. Het bedrag aan SDE+ dat de overheid binnen een SDE-beschikking betaalt aan de exploitant van een windpark is enkel afhankelijk van de marktwaarde van groene stroom in Nederland (het 'correctiebedrag') en de hoeveelheid geproduceerde elektriciteit. Het is dus niet correct om te stellen dat een windpark met een hoger vermogen meer subsidie krijgt *per kWh*. Wel kan het zo zijn dat windturbines met een kleiner vermogen (bij gelijkblijvende afmetingen) tot een hoger financieel rendement voor de exploitant leiden. Kleinere windturbines kennen over het algemeen een hogere kostprijs van geproduceerde elektriciteit dan grotere. De energiemarkt opereert op nationale schaal. Er is geen sprake van aanbod-vraag-effecten op lokaal niveau.
10. De BWC heeft afgesproken 80% van het aantal leden en van het benodigde kapitaal in de omliggende gemeenten te werven. Ook kan maximaal 25.000 euro per deelnemer ingelegd worden.
11. Met de ontwikkeling van het windpark wordt geld beschikbaar gesteld voor een gebiedsfonds. Dit geld kan ingezet worden om (alternatieve) voorzieningen te ontwikkelen in het buitengebied en daarmee bij te dragen aan een acceptabel voorzieningenniveau. Ook wordt, zoals eerder aangekaart, onderzocht in hoeverre de opgewekte energie direct geleverd kan worden aan lokale bedrijven.
12. De gemeenten geven via de bestemmingsplannen aan dat het betreffende buitengebied vooral een agrarische functie heeft. Daarnaast is er ruimte voor landelijk wonen, recreëren en natuur. Daarbij komt nu dat er ook ruimte wordt gereserveerd voor de aanleg van een windpark. Er is dus geen sprake van een onduidelijk toekomstbeeld. Ook in de toekomst zal sprake zijn van een gedifferentieerd gebruik van het buitengebied.
13. In art. 1.1 lid 2 onder a van de Wet milieubeheer staat beschreven dat onder gevolgen voor het milieu in ieder geval worden verstaan: "gevolgen voor het fysieke milieu, gezien vanuit het belang van de bescherming van mensen, dieren, planten en goederen, van water, bodem en lucht en van landschappelijke, natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische waarden en van de beheersing van het klimaat, alsmede van de relaties daartussen". Deze definitie wordt ook aangehouden bij het onderzoeken van milieueffecten van Windpark Deil. Hier vallen sociaal-economische gevolgen dus niet onder.
14. Verwezen wordt naar de reactie op inspraakreactie 3 onder punt 3.
15. Een dubbele lijnopstelling zou voor clustervorming zorgen, wat minder goed past in het landschappelijke beeld van knooppunt Deil. De enkele lijnopstelling die de A15 volgt sluit aan op al bestaande structuren en vermindert de beleving van de horizon het minst. Voor verdere onderbouwing van dit punt wordt verwezen naar hoofdstuk 10.5 uit het MER. Daarnaast blijkt uit het Plan-MERdeel dat een lijn ten noorden van de A15 slechter scoort door het grote aantal woningen.

16. De in het MER onderzochte locaties zijn mede gebaseerd op de aanwezigheid van ruimtelijke belemmeringen. Een daarvan is de minimale afstand die moet worden aangehouden tot Rijkswegen. Plaatsing direct langs de snelweg (op gronden van Rijkswaterstaat) is daarom niet toegestaan. Overigens wordt niet alleen agrarisch gebied gebruikt voor het windpark, ook natuur op gronden van Staatsbosbeheer wordt ingezet.
17. Sinds 1 november 2014 biedt de Wabo de mogelijkheid om omgevingsvergunningen te verlenen voor een bepaalde tijd. Voorheen was sprake van een maximale tijdsduur van 5 jaar. Tegenwoordig is de termijn losgelaten, deze moet specifiek worden onderbouwd. Er zijn partijen in den lande die in deze verruiming de mogelijkheid zien om voor windparken een omgevingsvergunning te verlenen voor bepaalde tijd, waarbij is zeker gesteld dat de activiteiten aan het einde van de looptijd worden beëindigd. Belangrijk is echter dat deze constructie enkel kan worden toegepast in gevallen waarin het gebruik na afloop van de termijn wordt beëindigd zonder onomkeerbare gevolgen. Dat betekent in praktijk dat tijdelijkheid enkel kan worden toegepast bij verlening van omgevingsvergunningen voor afwijken van het bestemmingsplan (artikel 2.12, lid 1, onder a, onder 3 Wabo). Indien een activiteit mogelijk is gemaakt in een bestemmingsplan of inpassingsplan is per definitie sprake van planologisch gebruik met een permanent karakter. Op basis van een bestemmingsplan kunnen daarom geen omgevingsvergunningen ('bouwen') voor bepaalde tijd worden verleend. Het bevoegd gezag is niet voornemens om aan exploitanten van windenergie een omgevingsvergunning voor bepaalde tijd te verlenen en daarmee te bepalen wat de maximale levensduur van een windpark zou moeten zijn. Dat wordt overgelaten aan de markt. Daarnaast kan op dit moment niet worden bepaald of en zo ja met welke bouwwerken en op welke locatie in de betreffende gemeenten in de toekomst duurzame energie zou moeten worden opgewekt. Het planologisch gebruik voor het huidige voornemen wordt daarom verankerd in een bestemmingsplan, net zoals dat voor overige ruimtelijke ontwikkelingen het geval is.

Binnen het bestemmingsplan kan, indien de technologische ontwikkeling hier aanleiding toe geeft, worden gekozen voor het saneren van bestaande turbines en het plaatsen van nieuwe turbines met betere technische kwaliteiten. Wanneer windturbines niet langer gewenst zijn kan een nieuw bestemmingsplan worden gemaakt waarin windturbines niet langer zijn toegestaan.

De verplichting om de grond na afloop in originele staat terug te brengen is onderdeel van contracten die de exploitanten hebben gesloten met de grondeigenaars.

18. Verwezen wordt naar de toelichting op deze afweging in hoofdstuk 8.3 uit het MER.

Inspraakreactie 6: Hoogmeerweg, 4194 Meteren

Inhoud inspraakreactie:

1. Het uitzicht verandert dramatisch.
2. Geluidsoverlast wordt sterk onderschat.
3. Schaduwwerking op huizen en landbouwgrond. Hierdoor worden de gewasopbrengsten gehalveerd en wordt de prijs van de grond ook lager.
4. De veiligheid van omwonenden komt in gevaar door het op hol slaan van een molen of het afbreken van een vleugel. Ook kunnen vliegtuigen of hete luchtballonnen geraakt worden.
5. Windmolens zijn gevaarlijk voor vogels
6. In het donker veroorzaken de windmolens overlast door knipperende veiligheidslampen.
7. Windmolens van deze grootte dienen een minimale tussenafstand te hebben van 700 meter. Het rendement wordt zwaar overschat.
8. De gemeenten hebben niet de deskundigheid in huis om een project van deze grootte te kunnen trekken.
9. Knooppunt Deil is niet de juiste locatie voor een project van deze grootte.

Reactie:

1. Het meest oostelijke deel van het windpark komt op 1,5 km ten zuidwesten van de betreffende woning te liggen. Tussen de woning en het windpark liggen de Betuwelijn en de A15. De verandering van het uitzicht zal door deze twee infrastructurele structuren onderbroken worden. Ook wordt verwezen naar de reactie op inspraakreactie 1 onder punt 1 en 1a.
2. Verwezen wordt naar de reactie op inspraakreactie 1 onder punt 1c. Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat deze woning een geluidsbelasting heeft die in ieder geval onder de 43 dB Lden ligt.
3. De schaduwwerking op huizen is onderzocht in hoofdstuk 10.3 van het MER. Hieruit blijkt dat voor een aantal woningen de slagschaduwnorm uit het Activiteitenbesluit milieubeheer wordt overschreden. Door het toepassen van mitigerende maatregelen (stilstand op bepaalde momenten) kan bij deze woningen echter ook voldaan worden aan de norm en vormt het geen wettelijke belemmering voor de ontwikkeling van Windpark Deil. Het effect van slagschaduw op gewasopbrengsten is verwaarloosbaar.
4. De veiligheidsaspecten van het windpark zijn onderzocht in hoofdstuk 10.4 van het MER. Hieruit blijkt dat wordt voldaan aan alle veiligheidseisen en er geen sprake is van risicoverhoging.
5. Hoofdstuk 10.6 in het MER beschrijft de conclusies uit de ecologische onderzoeken die zijn uitgevoerd. Hieruit blijkt dat er jaarlijks enkele slachtoffers onder vogels zullen zijn door aanvaring met een windmolen, zogenoemde aanvaringslachtoffers. De aantallen aanvaringslachtoffers zijn echter zo klein dat ze de populaties van voorkomende vogelsoorten niet in gevaar brengen. De naastgelegen snelwegen A15 en A2 maken overigens veel meer vogelslachtoffers.
6. Verwezen wordt naar de reactie op inspraakreactie 1 onder punt 1d.
7. Initiatiefnemers hebben bij twee fabrikanten navraag gedaan naar de effecten van de opstelling. Daaruit blijkt dat de tussenafstanden die initiatiefnemers willen aanhouden een acceptabel rendement niet in gevaar brengen. De opbrengsten van de extra windturbine wegen op tegen mogelijke effecten van zogverliezen en hogere onderhoudskosten die zouden kunnen ontstaan door de wat kortere afstand. Met het plaatsen van 11 windturbines zal bovendien de totale hoeveelheid geproduceerde duurzame energie groter uitvallen dan bij minder windturbines of turbines van een kleinere omvang. Overigens bepaalt het bestemmingsplan nog niet welk type en omvang windturbine exact geplaatst gaat worden; initiatiefnemers nemen in de uiteindelijke beslissing het mogelijke rendement als afwegingsfactor mee.
8. Afhankelijk van het deelonderwerp zit de kennis bij de gemeenten en/of bij Omgevingsdienst Rivierland. Waar nodig worden externen ingehuurd.
9. Om invulling te geven aan de provinciale doelstelling van 230,5 MW heeft de provincie Gelderland in 2014 de Windvisie Gelderland opgesteld. Hierin is knooppunt Deil opgenomen als locatie windenergie in de vorm van een ruimtelijke reservering. Als onderbouwing voor deze locatiekeuze heeft de provincie een planMER uitgevoerd en is samen met gemeenten in 'windateliers' gekeken naar potentiële locaties. Gemeenten hebben aangegeven of deze locaties nader onderzocht konden worden. De optimale combinatie op zowel bestuurlijk vlak als milieuaspecten vormt het voorkeursalternatief. Knooppunt Deil is een van de locaties die is opgenomen in het voorkeursalternatief met een potentieel opgesteld vermogen van minimaal 30 MW. Zowel provincie als gemeenten hebben voorafgaand aan de ontwikkeling van Windpark Deil de locatiekeuze van knooppunt Deil nauwkeuring onderzocht op zowel milieueffecten als bestuurlijke haalbaarheid.

Inspraakreactie 7:   Parallelweg, 4181 Waardenburg

Inhoud inspraakreactie:

1. Deze eerste windmolens kunnen een opmars zijn naar een uitbreiding van het windmolenpark. Gelieve maatregelen te nemen om het schrappen van toekomstige ontwikkelingen van de Provincie te blokkeren.
2. Een opstelling van 11 windmolens zal een enorme impact geven op het uitzicht en omgevingsbeleving.
  - a. Waardevermindering van de woning
  - b. De voorgestelde vergoeding is te laag
  - c. Straal van de compensatieregeling van 1500 meter aangepast naar 1200 meter.

- d. Gemeente heeft niets gezegd over de realisatie van het windmolenpark. Inspreker eist op voorhand een betere regeling en landschappelijke maatregelen om het uitzicht op de molens te beperken
  - e. Te grote impact op de omgeving. Knooppunt Deil is een belangrijke toegangspoort tot de Betuwe. Dit kan toeristen afschrikken.
  - f. Direct omwonenden kunnen een (blijvend) nadelig effect op de lichamelijke gesteldheid ondervinden.
3. Niet gekeken naar de mogelijkheden van andere vormen van windenergie.
  4. Het windmolenpark interfereert met de radar van het KNMI. Dat de precieze invloed pas berekend kan worden op het moment dat de windmolens zijn geplaatst wekt argwaan.
  5. De nieuwe functie van de radar in Herwijnen is niet meegewogen in het MER.
  6. Ook wordt door de inspreker gesteld dat haar eerdere reactie op de NRD weer wordt ingebracht.

Reactie:

1. Verwezen wordt naar de reactie op inspraakreactie 5 onder punt 1.
2. Dit is in hoofdstuk 10.5 van het MER onderzocht. Ook wordt verwezen naar de reactie op inspraakreactie 1 onder punt 1a.
  - a. Verwezen wordt naar de reactie op inspraakreactie 3 onder punt 2.
  - b. Verwezen wordt naar de reactie op inspraakreactie 3 onder punt 4.
  - c. De straal van de compensatieregeling is altijd 1.200 meter geweest. De in eerdere correspondentie genoemde 1.500 meter is eerder als zodanig per abuis door BWC naar buiten gebracht.
  - d. Verwezen wordt naar de reactie op inspraakreactie 1 onder punt 1a. Vanuit Betuwewind zal initiatief genomen worden voor landschappelijke maatregelen.
  - e. Verwezen wordt naar de reactie op inspraakreactie 2.
  - f. Uit het RIVM-rapport 'Windturbines: invloed op de beleving en gezondheid van bewoners', blijkt dat mensen die dichtbij windturbines wonen, vooral last hebben van het geluid dat windturbines met zich meebrengen. Sommige mensen ervaren hinder (zoals irritatie, boosheid en onbehagen) als zij het gevoel hebben dat hun omgevings- of levenskwaliteiten verslechtert door de plaatsing van windturbines. Hierdoor kunnen gezondheidsklachten ontstaan. Uit het rapport blijkt dat voor andere directe effecten op de gezondheid geen bewijs is. Bij de te verwachten geluidsniveaus zijn op basis van wetenschappelijk onderzoek geen andere gezondheidseffecten dan hinder te verwachten, bij een deel van de omwonenden. Recente grote literatuurstudies naar de gezondheidseffecten van windturbines (Knopper en Ollson 2011 en Massachusetts Department of Environmental Protection 2012), het advies van de Belgische Hoge Gezondheidsraad (2013) en het congres Wind Turbine Noise (2013) concluderen dat directe effecten op de gezondheid, anders dan hinder, onwaarschijnlijk zijn. Uit bestaand onderzoek is gebleken dat er geen aanleiding is om aan te nemen dat er daadwerkelijk sprake is van gevolgen voor de gezondheid (RIVM). Daarbij worden de wettelijke normen aangehouden die door het Rijk zijn gesteld.
3. Verwezen wordt naar de reactie op inspraakreactie 1 onder 1b.
4. Er is contact geweest met het KNMI over de gevolgen van de komst van het windpark voor de metingen die zij doen met de nieuwe radar. De tekst die in paragraaf 5.2.3 in het MER is opgenomen is met het KNMI opgesteld. De resultaten van de radar worden door de komst van het windpark minder nauwkeurig. De resultaten kunnen echter gecombineerd worden met de buienradar in Den Helder waardoor de resultaten alsnog bruikbaar zijn.
5. De gevolgen voor de defensieradar zijn door TNO onderzocht. In een reactie heeft de belangenbehartiger vastgoed en erfgoed Defensie aangegeven dat de komst van het windpark niet leidt tot onaantoonbare verstoring. Het onderzoek van TNO is als bijlage toegevoegd aan de toelichting op het VO-BP.
6. De door deze appellant eerder ingebrachte zienswijze tegen de NRD Windpark Deil is behandeld in de "nota van zienwijzen NRD Windpark Deil". Die nota maakt nu onderdeel uit van de planstukken behorend bij de m.e.r.—procedure voor het bestemmingsplan Windpark Deil. De NRD Windpark Deil is daardoor ook één van de bijlagen van het bestemmingsplan. De nu ingebrachte inspraakreactie kent inhoudelijk veel overlap met de zienswijze tegen de NRD. Onder de punten 1 tot en met 5

wordt hierboven al ingegaan op de onderwerpen uit de inspraakreactie van deze appellant. In aanvulling hierop kan over die punten die aanvullend nog in de zienswijze tegen de NRD zijn ingebracht nog het volgende worden gesteld:

- De lijnopstelling ten oosten van de A-2 is de uitkomst van een nadere (gebieds)analyse (zie ook het Milieueffectrapport). Een opstelling ten noorden van de Markkade, hetgeen door deze appellant wordt gevraagd, is niet mogelijk in verband met een Gasunie-leiding en de geplande uitbreiding van de spoorboog aldaar.
- Uitsluitend binnen de grenzen van het aangewezen beschermd dorpsgezicht dient rekening te worden gehouden met de aanwezige waarden. Daarbuiten kunnen ontwikkelingen niet worden tegengehouden op grond van het beschermde dorpsgezicht. Indien dit wel wenselijk was geweest, had de gemeente Neerijnen de grens van het beschermde dorpsgezicht ruimer gelegd. Daarnaast is de visuele relatie tussen het beschermd dorpsgezicht Neerijnen-Waardenburg en windpark Deil, gelet op de onderlinge afstand én de aanwezige bebouwing en beplanting in het tussenliggende gebied, zeer beperkt. Zo is de afstand tussen het windpark en kasteel Waardenburg $\pm 2,5$ kilometer, en tussen het oude dorp Neerijnen en het windpark ± 3 kilometer. In paragraaf 4.6 van de plantoelichting wordt nader ingegaan op onder meer de invloed van het windpark op de cultuurhistorische waarden in de directe omgeving.
- Over de invloed van het windpark op de landbouwhuisdieren (o.a. paarden) wordt verwezen naar het antwoord bij punt 3 van de 1^e inspraakreactie. Voor de algemene effecten op flora en fauna wordt verwezen naar paragraaf 4.7 van de plantoelichting.

Inspraakreactie 8:   Couwenhoven, 3703 Zeist

Inhoud inspraakreactie:

De afstand tussen de windmolens is te klein.

Reactie:

Verwezen wordt naar de reactie op inspraakreactie 6 onder punt 7.

Hoofdstuk 3: Vooroverlegreacties van instanties

Er is sprake van de volgende vooroverlegreacties:

- Instantie**
- 1 Gasunie
  - 2 Gemeente Zaltbommel
  - 3 ProRail
  - 4 Provincie Gelderland
  - 5 Rijkswaterstaat
  - 6 Vitens
  - 7 Waterschap Rivierenland

Vooroverlegreactie 1: Gasunie

Inhoud vooroverlegreactie

- Er liggen een viertal gastransportleidingen in de nabijheid van het plangebied.
- De toelichting vermeldt dat een gebruiksregel wordt opgenomen in het plan. Deze is echter niet opgenomen. Graag toevoegen.
- Nog geen contact opgenomen met tracébeheerder. Graag alsnog doen.
- Beleid Gasunie is meegezonden.

Reactie

- De gebruiksregel wordt toegevoegd aan de planregels in het OBP.
  - De tracébeheerder is inmiddels betrokken bij het project; deze heeft aangegeven dat het opnemen van een gebruiksregel voldoende is.
-

Vooroverlegreactie 2: Gemeente Zaltbommel

Inhoud vooroverlegreactie

- Geen inhoudelijke opmerkingen. Wel graag op de hoogte houden.

Reactie

- De gemeente Zaltbommel wordt op de hoogte gehouden van de voortgang van het proces.
-

Vooroverlegreactie 3: ProRail

Inhoud vooroverlegreactie

- De te plaatsen windturbines komen te dicht bij de door ProRail te realiseren nieuwe verbindingsoog.
- Graag in overleg treden met ProRail om hierover af te stemmen.

Reactie

- Het VO-BP werkt met een strook waarbinnen windturbines mogelijk zijn. In het OBP zullen bestemmingsvlakken worden opgenomen. ProRail zal worden betrokken bij het project om de windturbinelocaties en de verbindingsoog af te stemmen. Er is contact geweest met de contactpersoon van ProRail, waaruit blijkt dat de nieuwe locatie voldoet aan de afstandseisen van ProRail.
-

Vooroverlegreactie 4: Provincie Gelderland

Inhoud vooroverlegreactie:

1. De beide bestemmingsplannen maken nu 11 windturbines mogelijk. Dit moet zo worden geformuleerd dat er totaal maximaal 11 windturbines mogelijk zijn (3 in Geldermalsen, 8 in Neerijnen).

2. De toelichting op het VO-BP spreekt van molenaarswoningen, maar deze komen in de planregels en de verbeelding niet terug.
3. Windturbines plaatsen in het Gelders Natuurnetwerk (GNN) is pas mogelijk als Provinciale Staten de actualisatie van de omgevingsverordening op 25 januari 2017 goedkeuren. Als dat niet gebeurt mogen er geen windturbines in het GNN worden geplaatst.
4. In het bestemmingsplan moet inzichtelijk worden gemaakt in hoeverre er aanvullende maatregelen moeten worden genomen omtrent effecten op vleermuizen en (trek)vogels. Deze maatregelen moeten in de Regels worden geborgd.
5. Graag een berekening toevoegen ter onderbouwing van de stelling dat effecten van stikstof op het Natura-2000 gebied verwaarloosbaar zijn.
6. Het plangebied ligt in het grondwaterbeschermingsgebied Kolff. In het VO-BP is aangegeven dat het ook in drinkwatergebied ligt. Dit is niet het geval. Zie ook Omgevingsvisie par. 4.4.4.1.
7. Voor grondwaterbeschermingsgebieden geldt het stand still, step forward-beginsel). Zie Omgevingsverordening art. 2.6.2. Waar de bestemming wordt veranderd van Natuur naar Bedrijf – Windturbine is compensatie van ruimtelijke aard nodig. Project moet voldoen aan de voorschriften uit de Omgevingsverordening.
8. Toelichting verwijst naar hoofdstuk 10 MER. Liever conclusie overnemen i.p.v. verwijzen.
9. Graag een zin opnemen in de toelichting over de hinder die de nieuwe buienradar van het KNMI zal ondervinden.
10. Tekst in toelichting stelt dat de nieuwe buienradar in augustus 2016 in gebruik **zal** worden genomen. Tekst graag actualiseren.
11. In het ontwerp-BP moet zijn aangetoond dat aan de voorwaarden voor eendenkooien wordt voldaan.
12. Provincie adviseert om de uitwerking van de landschappelijke inpassing op maaiveldniveau op te nemen in het OBP en onderdeel te laten zijn van de Regels. Volgens provincie zijn algemene mogelijkheden beschikbaar om de identiteit van het landschap in samenhang met de windturbines te versterken.
13. Tekst over archeologie op p. 32 van de toelichting is verwarrend. Graag verduidelijken.
14. In de tekst is sprake van een *voorlopig* voorkeursalternatief. Het definitieve voorkeursalternatief moet zijn opgenomen in het OBP voordat dit ter visie wordt gelegd.

Reactie

1. De tekst in de bestemmingsplannen wordt gecorrigeerd.
2. Molenaarswoningen worden opgenomen in Regels en Verbeelding.
3. De gemeenten nemen kennis van het gestelde. Het O-BP zal rekening houden met de geactualiseerde omgevingsverordening.
4. In verband met voorzienbare sterfte onder vleermuizen is een ontheffing aangevraagd op grond van de Wet natuurbescherming. In het kader van deze ontheffing worden mitigatiemaatregelen getroffen in de vorm van een algemene stilstandregeling. Deze stilstandmaatregel wordt als voorschrift opgenomen in de ontheffing. Er is daarom in dit geval geen aanleiding voor het opnemen van een voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan zoals door Provincie gevraagd, dat is alleen aan de orde bij toepassing van mitigatiemaatregelen waarbij geen ontheffing van de Wet natuurbescherming wordt gevraagd. Overigens is de ontheffing ook aangevraagd in verband met voorzienbare sterfte onder enkele vogelsoorten.
5. Deze berekening wordt toegevoegd aan het O-BP.
6. Ligging in drinkwatergebied is niet uitgesloten, i.v.m. een areaal t.b.v. natuur- en watercompensatie dat deel uitmaakt van het plangebied. Indien dergelijk areaal buiten drinkwatergebied valt wordt de tekst hierop aangepast.
7. Het bouwen en exploiteren van windturbines vormt geen risicovolle activiteit in relatie tot de bescherming van de kwaliteit van het grondwater. In de toelichting van OBP wordt op het punt drinkwater een onderbouwing gegeven waarbij wordt ingegaan op voorwaarden die zijn opgenomen in artikelen 2.6.2.1 en 3.3.3 van de Omgevingsverordening en paragraaf 4.5.5.3 van de Omgevingsvisie Gelderland.
8. De conclusie is overgenomen.
9. De buienradar van het KNMI zal als onderwerp aan de toelichting OBP worden toegevoegd.
10. De tekst wordt geactualiseerd.

11. Er is een overeenkomst gesloten tussen de eigenaar van de relevante eendenkooien (Staatsbosbeheer) en de initiatiefnemers. Er liggen geen windturbines binnen het afpaalrecht.
12. Voor windturbines zijn aanvullende voorzieningen in het landschap nodig, zoals wegen, opstelplaatsen, transformatorgebouwtjes, onderstation e.d. Hetzelfde geldt voor inpassing van de turbinevoet, kleur en materiaalgebruik, vergroening van verhardingen, inplanten van bermen van de onderhoudsweg etc. Het bestemmingsplan geeft hiervoor sturingsmogelijkheden voor wat betreft functies, oppervlaktes en bouwhoogtes. De toelichting op het O-BP wordt op dit punt uitgebreid.
13. De tekst wordt verduidelijkt.
14. Het definitieve voorkeursalternatief wordt opgenomen in het O-BP.

Vooroverlegreactie 5: Rijkswaterstaat

Inhoud vooroverlegreactie

- RWS verzoekt om een verkeersveiligheidsonderzoek te laten uitvoeren. Aandachtspunten: verkeersbewegingen knooppunt, turbulentie, slagschaduw.
- Mogelijk is er een vergunning nodig van Rijkswaterstaat in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken.
- Binnen het gebied ligt een sloot van Rijkswaterstaat. Het functioneren daarvan zal gewaarborgd moeten blijven evenals het behoud van ruimte voor het onderhoud ervan.
- Er wordt een landschapsplan opgesteld in verband met de aanpassing van het spoor bij Meteren. RWS adviseert om de landschappelijke invloed van deze initiatieven in samenhang te beschouwen.
- Binnen het plangebied is een voorkeurstracé voor een nationale buisleidingenstrook aanwezig. Dit is een ruimtereservering. RWS verzoekt om ter plaatse van die strook zodanige bepalingen te doen gelden dat geen nieuwe ruimte voor belemmeringen wordt toegevoegd ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan.

Reactie

- Er zal een verkeersveiligheidsonderzoek worden uitgevoerd en de uitkomsten van dat onderzoek zullen toegelicht worden in de toelichting van het OBP.
- Naar aanleiding van de overlegreactie wordt onderzoek uitgevoerd naar de effecten op verkeersveiligheid. Over de opzet en uitkomsten van dit onderzoek, in de vorm van een wegbeeldanalyse, wordt contact opgenomen met Rijkswaterstaat. Vervolgens wordt bepaald of een vergunning op grond van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken nodig is. Als het geval is zal deze vergunning worden opgenomen in een zogeheten 'tweede mandje' binnen de coördinatieprocedure. Dit betekent dat deze vergunning later wordt ingediend maar wel aanhaakt bij de al lopende procedure die is gestart bij het indienen van de omgevingsvergunning.
- Het functioneren van de sloot en het onderhoud ervan zullen worden niet gehinderd. Dit wordt verduidelijkt in het OBP.
- De landschappelijke beschrijving die wordt gegeven in het kader van de aanpassing van het spoor bij Meteren is van een ander schaalniveau dan die voor Windpark Deil. De beschrijving is te gedetailleerd om op te nemen in het OBP of het MER omdat de ontwikkeling van het windpark een laag toevoegt aan het landschap.
- In het OBP wordt rekening gehouden met de bepalingen uit artikel 2.9 van het Barro.

Vooroverlegreactie 6: Vitens

Inhoud vooroverlegreactie

- Het VO-BP hanteert een oude begrenzing van het grondwaterbeschermingsgebied. De juiste kaart is bij de vooroverlegreactie gevoegd.

Reactie

- De juiste kaart wordt aan het O-BP toegevoegd.
-

Vooroverlegreactie 7: Waterschap Rivierenland

Inhoud vooroverlegreactie

1. Er is geen digitale watertoets uitgevoerd.
2. De waterrelevante informatie is summier.
3. Aanwezige watergangen, beschermingszones langs watergangen, toename van verharding en compenserende waterberging zijn voor het waterschap van belang.
4. In de toelichting ontbreekt het waterrelevant beleid en een beschrijving van het bestaande watersysteem. Graag de online watertoets doorlopen en de resultaten in het O-BP verwerken.
5. In de waterparagraaf moet worden beschreven op welke wijze rekening wordt gehouden met bestaande watergangen, beschermingszones langs watergangen en toename van verharding. Toename van verharding moet worden gecompenseerd conform beleid waterschap.
6. Naar verwachting komt de meest oostelijk geprojecteerde windturbine (te) dicht bij de toekomstige spoorboog Meteren te liggen.
7. De in het plangebied aanwezige (A-)watergangen moeten op de verbeelding een primaire bestemming 'Water' krijgen.
8. De bestemming 'Water' is primair bedoeld ter bescherming van de waterhuishouding. Alle nevenbestemmingen zijn ondergeschikt aan het waterhuishoudkundig belang en moeten als zodanig in de bestemmingsomschrijving worden opgenomen. Wij verzoeken u 'verhardingen voor in- en uitritten' (sub c) op eenzelfde wijze op te nemen als groenvoorzieningen (sub d).
9. Het waterschap adviseert positief over het plan, mits de opmerkingen in het plan worden verwerkt.
10. Voordat het plan verder in procedure wordt gebracht moeten de waterrelevante aspecten verder zijn uitgewerkt.

Reactie

- 1-5 De digitale watertoets is inmiddels uitgevoerd en leidt tot een uitgebreidere waterparagraaf in het O-BP, waarin de opmerkingen van het waterschap zijn verwerkt.
6. Voor een reactie op het punt over de spoorboog Meteren: zie vooroverlegreactie 3.
7. De binnen het plangebied liggende (A-)watergangen houden de bestemming die zij in de vigerende bestemmingsplannen hebben.
8. De planregels worden aangepast.
9. Van de reactie is kennis genomen.
10. Waterrelevante aspecten worden in een waterparagraaf in het OBP verwerkt.